

Mulig Naturnationalpark Hald Sø

Figur 1. Forslag til mulig Naturnationalpark Hald Sø på 405 ha.

Natur

Området består af flere forskellige naturtyper. Det statslige areal syd for Herningvej indeholder agerjord og store hedearaler. Inderøen består primært af relativt tæt bøgeskov. Også skovene i den centrale del af området øst for Stanghede er løvtræsdomineret og indeholder relativt meget egeskov. Umiddelbart nord for Herningvejen findes Viborg Plantage og Hald Ege.

Helårsgræsning

Det foreslåede område vurderes egnet til helårsgræsning, da der er store åbne områder med føde året rundt. Det kuperede terræn i kombination med skovområderne giver mulighed for ly og læ, og den sandede jord vil visse steder muliggøre tørt leje. Der er naturlige drikkevandsmuligheder til de græssende dyr i området. Et opmærksomhedspunkt vil være de relativt tætte bøgeskove, hvor det kan overvejes at gennemføre træfældninger for at skabe større variation. Stanghede, Dollerup Bakker og Ravnsbjerg m.v. græsses i forvejen.

Infrastruktur

Der findes to større veje i området.

Områdets historie

Hald har en rig historie og har dannet ramme om mange store begivenheder i Danmarkshistorien, hvilket de store borgruiner fortsat vidner om.

Egekrattene ved Hald Ege er blandt Danmarks ældste. Træernes form er påvirket af tidligere tiders græsning i skoven. Disse arealer er dog ikke inkluderet i nærværende forslag. Hald Inderø har også en historik med store fouragerende dyr, da godset tidligere har sat svin på olden her.

Beskrivelse af området

Området ligger ifm. Hald Hovedgård og Hald sø. Mod syd ligger Bisballe Bakker, mens Herningvej danner grænse mod nord. Det foreslåede område består af Dollerup Bakker, Hald Inderø, Stanghede og markarealerne nordvest for Hald Hovedgård.

	Nuværende anvendelse i ha
Løvskov	160
Nåleskov	5
Lysåben natur og ager	220
Våde naturtyper	20
Total	405 (+340 sø)
Hegnslængde	16 km

Særlige arter

I området findes bl.a. Bæklampret, Stor vandsalamander,

Herningvej, som er meget trafikeret, danner skel mod nord ved byen Bækkelund.

Ravnsbjergvej deler det sydlige område og adskiller Stanghede fra Hald Inderø.

Samlet vil der være behov for mindst to færister for at etablere græsning i det foreslåede område.

Hvis Bisballe Bakker ønskes indlemmet i området, vil der være behov for yderligere færister. Det samme gælder for arealerne øst for Hald Hovedgård.

Naturlig hydrologi

Hydrologien i meget store dele af området er tæt på naturlig, da der ikke historisk set er foretaget store indsatser for at dræne skovene. I bunden af Troldeslugten, ved Niels Bugges Kro, findes en lille kunstig mølledam, som bl.a. er hjemsted for isfugl og vandstær.

Friluftsliv

Området har mange besøgende. Særligt Hald Inderø og skovene vest for Hovedgården. Området er et af Midtjyllands mest besøgte naturområder.

Inden for området er der en hundeskov, et afmærket mountainbikespor, afmærkede vandreruter, overnatningsfaciliteter m.fl. Den nationale cykelrute N3 Hærvejsruten går igennem området. Naturskolerne i Viborg kommune har en væsentlig del af deres undervisningsaktiviteter for børn inden for området.

I nær tilknytning til den mulige naturnationalpark findes der statsejede arealer ved Viborg Plantage, hvor udførsel af friluftaktiviteter samt udbygning af friluftsfaciliteter også kan finde sted.

Arrondering og ejendomsstruktur

Området indeholder flere smalle forgreninger samt veje.

Særlige forhold

Naturstyrelsen og kommunen er ved at lægge sidste hånd på formidlingsprojektet ”De fem Halder” ved og omkring Hovedgården. Det er primært finansieret af A.P. Møller Fonden, som har doneret 50 mio.kr. Dette område indgår ikke arealmæssigt i nærværende forslag, men grænser direkte op til den mulige naturnationalparks foreslåede afgrænsning.

Eksisterende beskyttelse

Det meste af området er udpeget som Natura 2000 i form af Habitatområde nr. 35; Hald Sø, Stanghede og Dollerup Bakker.

Udpegningsgrundlaget i områdets Natura 2000-plan er bl.a. tilstedeværelse af tør hede, surt overdrev, kildevæld, bøg på mor, stilkege krat og elle-askeskov. I forbindelse med projektbeskrivelse og udarbejdelse af forvaltningsplan skal der ses nærmere på forholdet til Natura 2000 målene.

Stanghede, Hald sø og en række mindre områder er § 3 beskyttet jf. naturbeskyttelsesloven, og forslagets mulige påvirkning skal vurderes i forhold hertil.

Hele området er endvidere en del af Hald Sø-fredningen, som bl.a. har til formål at tydeliggøre landskabets særlige geologiske værdier, samt indeholder præcise beskrivelser af skovdriften på visse arealer. Derfor er det bl.a. kun tilladt at opsætte alm. husdyrhegn uden fredningsnævnets tilladelse. Fredningsbestemmelsen indeholder et forbud mod græsning i egekrattene.

Kulturarv

Der findes mange fortidsminder og kulturspor i området. De store borgruiner ved Hald ligger uden for den foreslåede afgrænsning, dog gennemskærer den mulige hegnslinje det velbevarede herregårdslandskab omkring Hald Hovedgård.

Inden for afgrænsningen findes mange mindre fortidsminder- særligt på Stanghede. Der er bl.a. tale om rundhøje, hulveje og marksystemer med digevoldingsagre, som hører til blandt landets mest velbevarede og største sammenhængende agersystemer med oldtidsagre, hvilket vil være sårbart i forhold til højt græsningstryk.